

المملكة العربية السعودية
وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والشؤون الإسلامية
مكتب الشؤون الإسلامية والأوقاف والشؤون الإسلامية

دنبحو دمالي حقوقو متعلق مهم تنبيهات

تصنيف

حافظ نور أحمد دين سلا رزي

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بغرب المدينة
هاتف: ٢٩٩٩٣٢ فاكس: ٢٩٩١٨٥٠ ص.ب. ١٥٤٤٨٨ الرياض ١١٧٣٦
حساب رقم: ٩٢٤٠٠ شركة الراجحي المصرفية فرع سلطنة

دښځو دمالۍ حقوقو
(البښتو)

متعلق

مهم تنبيهاټ

ټصنيف

حافظ نور أحمد دين سلارزي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ح مكتب توعية الجاليات بغرب الديرة ، ١٤٢٣هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

سلارزي ، حافظ نور أحمد دين

التبیهات المهمة في حقوق النساء / حافظ نور أحمد دين

... ص ... سم

ردمك : ١ — ٣ — ٩٣٩٧ — ٩٩٦٠

(النص باللغة البشتو)

١ — المرأة في الإسلام أ — العنوان

ديوي ٢١٩.١ ١٤٢٣/٦١٩٧

رقم الإيداع : ١٤٢٣/٦١٩٧

ردمك : ١ — ٣ — ٩٣٩٧ — ٩٩٦٠

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على نبينا محمد
 وعلى آله وصحبه أجمعين . وبعد :

په عامو مسلمانانو کښې او خاص په پښتنو کښې چه د پخواني
 کفرې زمانې نه کوم عادات پاتې دي او هم هغسې چلېږي
 دهغوی نه یو ښځو ته میراث او نور مالی حقوق لکه مهر وغیره
 نه ورکول دي- او دا کفرې عادات دومره عام شوي دي چه اوس
 یې څوک دسره گناه نه حسابې وي او دا یې خیال هم نه وي چه ما
 یا زما پلار نیکه د چا حق قبضه کړې دے نو په دی مختصر
 مضمون کښې دی موضوع ته کتنه شوی ده او دقرآن کریم او
 د حدیثو په رڼا کی ددی خطر ښکاره کړې شوم دے ددی سره
 سره ځنی نور هغه ظالمانه عادات هم بیان شوي دي کوم چه اکثر
 دښځو سره تعلق لري . الله تعالی د مونږ ته توفیق راکړي چه مونږ
 پری خپل ځان پوهه کړو او دهر قسم حرامونه خپل ځان وساتو .

نور احمد دین سلارزی

ریاض سعودی عربستان

د حرامو نه ځان ساتل

عن أبي هريره رضى الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إن الله طيب لا يقبل إلا طيباً، وإن الله أمر المؤمنين بما أمر به المرسلين، فقال: ((يا أيها الرسل كلوا من الطيبات واعملوا صالحاً إني بما تعملون عليم))

((وقال: يا أيها الذين آمنوا كلوا من طيبات ما رزقناكم))
(ثم ذكر الرجل يطيل السفر أشعث أغبر يمد يديه إلى السماء: يارب يارب: ومطعمه حرام، ومشربه حرام، وملبسه حرام، وغذاء بالحرام، فاتى يستجاب له) رواه مسلم:

د ابو هريره رضى الله عنه نه روايت ده، فرمائي چه رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي - يقيناً الله تعالى پاك ده او صرف هم پاك شے قبلوي، او الله تعالى مؤمنانو ته دهغه څه امر كړي كوم يي چه پيغمبرانو ته كړي ده، نو پيغمبرانو ته يي فرمايلي دي :

ا پيغمبرانو د پاك رزق نه خوراك كوي او نيك عمل كوي پيشكه څه پوهه يم په هغه څه چه تاسي يي كوي : او فرمايلي يي دي :
ا مو منانو خوري د پاك هغه څه نه چه مونږ در له رزق در كړي ده، بيا پيغمبر ديو سړي ذكر او كړو چه هغه يو لري مسافر

وی، بېرسره گرد الوده وی، لاسونه یی آسمان ته اوچت کړی
 وی، وای اے ربه، اے ربه، یعنی ښه په عاجزي سوال کوی خو
 حال یی دا وی چه خوراک یی حرام وی څښاک یی حرام وی لباس
 یی د حرامو وی، او په حرامو لوی شو وی نو څه رنگه به دهغی
 سوال قبول کړی شی .

د دی حدیث نه معلومه شوه چه د سوال دقبلیدو دپاره یو
 بنیادی شرط دخوراک حلالواله ده، ملاعلی قاری په مرقات
 کښی فرمایلی دی

(للدعاء جناحان اكل الحلال وصدق المقال)

(المرقعات ج ۵ ص ۱۸۹۰) ددعا دپاره دوه وزر دی. یو
 حلال خوراک اوبل رښتیا وینا -

دبعضی اهل علمو نه نقل شوي دی چه شیطان وایی :

(خصلة واحدة أريدها من ابن آدم ثم أخلى بينه وبين مليريد
 من العبادة، اجعل كسبه من غير حل ان تزوج، تزوج من حرام
 وان افطر افطر على حرام، وان حج حج على حرام.

ترجمه: چه څه دښی آدم نه صرف یو خوی غواړم او بیا هغه
 پرېږدم هر هغه عبادت ته چه هغه یی غواړی، څه د دے رزق
 او کسب د حرامو نه کوم نو چه کله بیا واده کوی هغه به د حرامو

نہ وی کہ روژہ ماتوی ہغہ بہ پہ حرامو وی، او کہ حج کوی نو پہ
حرامو بہ یی کوی

(إرشاد العباد لإستعداد يوم المعاد ص ۱۱۷)

ہمداراز پہ معجم الصغیر طبرانی کنن د عبد اللہ بن عباس
رضی اللہ عنہما نہ روایت دے چہ سعد بن ابی وقاص رضی اللہ
عنہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تہ پا خیدو او ورتہ یی
اوویل۔ د اللہ نہ سوال و کرہ چہ ما سوال قبلونکے جوہ کری،
نوہغہ تہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم او فرمایل :

يا سعد أطب طعامك تكن مستجاب الدعوة والذي نفس
محمد بيده إن العبد ليقذف اللقمة الحرام في جوفه ما يتقبل
منه عمل أربعين يوماً وأما عبد نبت لحمه من سحت
فالنار أولى به:

اے سعد خوراک دے پاک کرہ نو دعا بہ دی قبلیری، پہ ہغہ
ذات دزما قسم وی چہ دمحمد روح دہغہ پہ لاس کنبی دے یقیناً
کلہ چہ یو بندہ یوہ نمړئ دحرامو خپلی بنیستی تہ اوغورزوی نو
ددی دخلوینستو ورځو نیک عمل نہ قبلیری، او دکوم بندہ
غونہ چہ پہ حرامو غتہ شوی وہ د هغی لپارہ صرف اور مستحق
دے .

ددى احاديثونه معلومه شوه چه د آخرت دخلاصى لپاره دنورو نيكو اعمالو سره سره د حرامونه بچ كيدل او ځان ساتل هم ضرورى دى ، لكه چه هم داسى يو مضمون د ابوهريره رضى الله عنه په حديث كى راغلى هغه فرمائى چه رسول الله صلى الله عليه وسلم او فرمائى

(أَتَدْرُونَ مِنَ الْمَفْلَسِ؟) قَالُوا: الْمَفْلَسُ فِينَا مِنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعٍ فَقَالَ: (إِنَّ الْمَفْلَسَ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي وَقَدْ شَتَمَ هَذَا، وَقَذَفَ هَذَا، وَأَكَلَ مَالَ هَذَا، وَسَفَكَ دَمَ هَذَا، وَضَرَبَ هَذَا، فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يَقْضَى مَا عَلَيْهِ، أَخَذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطَرَحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طَرَحَ فِي النَّارِ) (رواه مسلم)

ترجمه: اياتاسى پوهيرى چه مفلس څه ته وائي؟ اصحابو عرض وكړو چه په مونږ كى خو مفلس هغه څوك وي چه نه ورسره څه نقدى پيسى وي او نه څه سامان وي، پيغمبر ورته او فرمائى. ځما په امت كى اصلى مفلس هغه څوك دى چه د قيامت په ورځ د ځان سره [دير] لمونځونه روژى او زكاتونه راوړى ليكن په داسى حال كى چه دنيا كى يى يو چاته كنځل

کړی وی، په چایۍ ته تهمت لگولې وی، د چایۍ مال خوړلې
 وی، د چایۍ وینه توۍ کړې وی، څوک یې وهلې وی، نودی یو له به
 د دی د نیکو نه ورکړې شی، او هغه بل له به تری هم د دی د نیکو
 نه ورکړې شی، او که چرته ختم شی نیکۍ د دی، مخکې د
 فیصلې کولو نه په دی باندې نو د دغه خلقو [مظلومینو]
 گناهونه به راواغستل شی او په دی سپری به او غورزول شی او
 بیا به جهنم ته گذار کړې شی.

په اولاد کښې عدل نه کول

اکثر خلق په خپل ژوند کښې خپل مال دولت تقسیموی لیکن دا
 د خپل طبیعت او رواج مطابق ورکوی چه لو نړو ته خو بالکل
 هېڅ نه ورکوی او په ځامنو کښې چه دکوم یو نه خفه وی هغه هم
 ددی نه محروموی دا قسم کار ناروا او ظلم دے ځکه چه الله
 تعالی فرمائی:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ
 عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا

فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِمَا فِي (النساء ۱۳۵)

ترجمہ- اے مؤمنانو شیء مضبوط و دریدونکی پہ انصاف سرہ صرف د الله لپارہ بیانونکی جوړشي اگر که [دایان] ستاسو په نقصان کښی وی یا د مور پلار او یا د خپلوانو، که وی هغه غنی یا فقیر نو الله پرې ډیر مهربانه دے.

په دے ایت کښی الله تعالی مؤمنانوته دا هدايت او کړوچه هروخت به د انصاف او عدل نه کاراخلي-اگر که دا خطر ه وی چه د انصاف کو لو په صورت به تاسو ته یا نورو ته نقصان ورسېږي ، ځکه چه چاته د نقصان رسیدلو خطر ده په هغی باندی الله تعالی ستاسی نه ډیر مهربانه دے نو هغه به ورله دبل ځایی نه عوض وړ کړي . همداراز په بخاری مسلم کښی د نعمان بن بشیر رضی الله عنه نه حدیث دے هغه فرمائي چه زما پلار ما ته څه برخه دخپل مال نه را کړه نو زما مور عمره بنت رواحه ورته او وئیل: تر هغه پورے نه راضی کیرم تر څو چه په دے باندے رسول الله صلی الله علیه وسلم گواه مقرر نه کړے نو زما پلار پیغمبر صلی الله علیه وسلم ته راغے چه ځمالپاره یی په را کړل شوی مال

باندی گواه مقرر کړې، نو پیغمبر علیه الصلاه والسلام ورته
او فرمایل: **أَكَلْ وَلَدَكَ نَحَلْتَ مِثْلَهُ؟**

ایا تا ټولو بچوته هم داسی ورکړې دی؟

نوز ما پلار ورته او وئیل چه نه، نو پیغمبر ورته او فرمایل

(فَبَئِذَا لَا أَشْهَدُ عَلَى جَوْرٍ) څه په ظلم گواهی نه کوم. یعنی

نور پرېخود ل او یو ځوی له دخپل مال نه څه ورکول دا ظلم دے

او په داسی ظلم څه گواهی نه کوم، بیا یی په اخر کښی او فرمایل

(اتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا فِي أَوْلَادِكُمْ) دالله نه ویرېږئ او په خپل اولاد

کښ عدل او انصاف وکړئ، نعمان وای چه د پیغمبر ددی زورنی

نه روسته زما پلار زمانه هغه مال بیرته واخستلو (بخاری ۲۵۸۶)

نود رسول الله صلی الله علیه وسلم ددی حکم نه معلومه شوه چه

که اولاد هلکان وی او که جینکي دهغوی ترمینځه عدل او انصاف

د دولت په تقسیم او علاوه نورو معاملاتو کښی فرض او ضروری

دے. قرطبی دامام طائوس په باره کښ لیکلی دی چه کله به

هغی ته دیو سړی په باره کښی او وئیل شو هغه په خپلو بچو کښی

فرق کوی او یوپه بل غوره کوی نو هغی به ورته فرمایل

(أَفَحُكْمُ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ) ایا دا خلق د کفر د زمانی حکمونه او

عادتونه لټوی؟ نو طأؤوس رحمه الله به ویل چه چا له دا جایزنه دی چه په خپل اولاد کښن فرق او کړی او که داسی یی او کړه نو دهغه دا کار به نه نافذ کیږی ، (القرطبی ج ۶ ص ۲۰۲)

بی انصافه وصیت کول،،

ډیر ځل د پښتنوپه نظام کښن چه کله دیو سړی د مرگ وخت رانژدے شی هغه په دغه وخت کښی دخپل مال او دولت په باره کی وصیت کوی چه دهغی په زریعه ترینه خپلی خویندے اولونړه مکملی دمیراث نه محرومی کړی او په نتیجه کښن ددی سړی دا اخری عمل د ظلم اوزیاتی یوه مجموعه شی .

اول خوپه دی دټولو علماو اتفاق دے چه یو مسلمان کله په خپل مال دولت کښن د پسماندگانو دپاره وصیت کوی نو دا وصیت صرف په دریمه برخه کښن صحیح دے ځکه چه رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

(إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعْطَى كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ إِلَّا لَا وَصِيَّةَ لِرِثٍ)

(ابوداؤد)

بیشکه الله هریو حقدار ته دهغه حق ورکړے دے نو د وارث دپاره وصیت نشته،، ددے حدیث نه خو مطلق وصیت نه کول

معلوم پیری لیکن دسعد بن ابی وقاص رضی اللہ عنہ پہ حدیث
کی راغلی چہ پیغمبر ہغہ تہ فرمایلی وو
(فالثلث والثلث کثیر) (بخاری، مسلم)

ددریمی برخی و صیت اوکړہ اوداغوره دے . پہ دے اساس
علماء ویلی دی چہ کہ یو سړی دمرگ پہ وخت کښ دخیل
دولت دتقسیمولو غلط وصیت وکړواو وارثانو تہ یی دہغوی
حصہ ورنہ کړہ لکہ لونړہ اوخوئندے نودغہ وصیت بالکل باطل
دے او دہغہ دمرگ نہ وروستو هغوی تہ دا حق حاصل دے چہ د
خیل حق لپارہ دعوه اوکړی او حاصل یی کړی ((فقہ السنہ،
ج ۴ ص ۳۷۵)) . دا خو د دنیاوی قضاوت او فیصلی خبرہ ده
اوس دا چہ دہغہ سړی د قران اوحدیث پہ رنړاکښ څہ سزاده
کوم څوک چہ دا دظلم وصیت کوی اوخوئندو لونړوتہ پکښ برخہ
نہ ورکوی، چا چہ دا د ظلم وصیت کړے دے ددی متعلق اللہ
فرمایي !

﴿ غَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّةٍ مِّنَ اللَّهِ ﴾ (النساء ۱۱۲) الایہ

ترجمہ: نہ به وی دا وصیت کونکے ضرر رسونکے چاته په دے
وصیت سره ، او داداللہ تعالی یومضبوط حکم دے وصیت

کونکی تہ۔ عبد اللہ بن عباس رضی اللہ عنہما فرمایا:

(الإضرار بالوصية من الكبائر) (القرطبی ج ۵، ص ۷۸)

د وصیت پہ ذریعہ چا تہ ضرر رسول دا دغٹو گناہونونہ دی

او رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمایلی دی

(إن الرجل ليعمل بعمل أهل الخير سبعين سنة فإذا أوصى جاف في وصيته فيختم له بشر عمله فيدخل النار وإن الرجل ليعمل بعمل أهل الشر سبعين سنة فيعدل في وصيته فيختم له بخير عمله فيدخل الجنة) (ابوداؤد، ترمذی)

ترجمہ: ڀیر ڄلہ یو سہمہ اویا کالہ دنبو خلقو عمل کوی لیکن کلہ چہ (دمرگ پہ وخت کی) وصیت کوی نو پہ ہغی کی ظلم او کپی (یعنی بعضی ڄامنو یا لونپو تہ میراث ورنہ کپی) نودد سہری خاتمہ پہ شراونا کارہ کارا ولیکل شی اودہغی پہ اساس اور تہ داخل کپہ شی، اوبل سہری اویا کالہ دناکارہ خلقو عمل کپہ وی لیکن دوصیت کولوپہ وخت کی عدل او انصاف او کپی

(حقدار تہ خپل حق ورکپی) نوددی خاتمہ پہ بنہ او نیک عمل ولیکل شی اوپہ نتیجہ کی دا جنت تہ داخل کپہ شی۔ ددی قرانی ایت او حدیث نہ مونرتہ دبی انصافہ وصیت سزاء معلومہ

شوہ نوپہ دی اساس مسلمان لہ پکار دی چہ کلہ پہ خپل
ژوند کنب خپل مال اودولت تقسیموی پہ هغی کنب دعدل او
انصاف نہ کار واخلی او لونړوته پکنب هم خپله برخه ورکړی
خکه چہ دمرگ نہ روسته د دی صرف نیک عمل پکار راخی او
عدل او انصاف دنیکو اعمالو یو اعلیٰ قسم دے .

دمیراث په تقسیم کی زناوته میراث نه ورکول ،

دکفر په زمانه کی دارواج او قاعده وه چہ میراث به صرف متور
نارینه ته ورکړل کیده او ویل به شو چہ:

(لا يعطى) (الميراث) إلا من قاتل علی ظهור الخیل وطاعن
بالرمح، وضارب بالسيف) (الدر المنثور، ۲. ص ۲۱۷ عن
ابن عباس) ترجمه . میراث به صرف هغه چا ته ورکول
کیري چہ د اسونو په شاگلا نو جنگ کوی، په نیزو گذارونه
کوی، اوپه توره وهل کوی- که دنن زمانی احوال اورواجونه
اوگورو نودا هم ددغه کفری عاداتو نه خه لری نه دی په اوسنی
زمانه کی چہ د پښتنو په ټولنه کنب کلہ پلار مړشی نو بعضی
ورونه خوبالکل خویندے دسره خبروی هم نه اوپه خپلو
کی دپلار میراث تقسیموی ،

بعضی نورورله څه چل او حيله جوړه وی خویندې را او غواړی
 اودهغوی نه تپوس کوی چه تاسی زمونږ نه حق غواړی او که نه ؟
 خو که چرته یی ترینه هغه او غواړی او څه جرأت او کړی او دخپل
 حق مطالبه او کړی نوهغه بیا ټول عمر دپلار او ورونږو په کوربنده
 وی ، نومجبوراً اکثره زنانه دخپل حق مطالبه نه کوی اگر که په
 خپله ډیرې مجبوره وی ،

داتول ظلم او حرام کار دې چه زمونږ په معاشره کښ عام شوی
 دې اود دې حدته رسیدلې دې چه څوک یی دسره گناه نه حسابوی
 په داسی حال کی چه دقرآن بنده کاره ایت مونږ ته وایی

﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ

مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا

مَّفْرُوضًا﴾ (النساء ۰۰۷)

ترجمه: دسړو دپاره [مقررې] حصه ده دهغه څه نه چه مور پلار
 او خپلوانو په میراث کښ پرېښودلی وی اودښځو دپاره هم
 مقررې حصه ده دهغه څه نه چه مور پلار او خپلوانو پرېښودلی

وی، دهغه څه نه چه کم وی ددغه نه او که ډیر وی دا یو مقرر شوی
 برخه ده . اور رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي
(أَحْرَجَ مَالُ الضَّعِيفِينَ الْمَرْأَةَ وَالْيَتِيمَ (صحيح ابن حبان)
 حکم درته کوم چه ددو و کمزورو مال ته به نه نژدی کيږي چه هغه
 زنانه او یتیم د، او دا ځکه چه د دوی د الله تعالی نه بغیر بل
 څوک د تپوس نه وی او دوی په خپله دخپل حق تپوس نه شی کولی
 نو ځکه پیغمبر علیه الصلاه والسلام ددوی ځانگړی یادونه
 وکړه- په یو بل حدیث کښ رسول الله صلی الله علیه وسلم
 فرمایي

(أَيْمَانُ رَجُلٍ ظَلَمَ شَبْرًا مِنَ الْأَرْضِ ، كَلَفَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ
 يَحْفَرَهُ بِهِ سَبْعَ أَرْضِينَ ، ثُمَّ يَطْوِقَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَقْضَى
 بَيْنَ النَّاسِ) (مسند احمد، طبراني، صحيح الترغيب ۱۸۶۸)
 کوم یو سړی دیوی لویشت په مقدار په ظلم دچا زمکه ونيوله
 الله به یی مجبوره کړی چه دا او کښی تر او ه زمکو پورې لاندی ،
 او بیابانه ورته دا ټوله ورپغاړه کړی په ورځ د قیامت، تردی چه
 د خلقو په مینځ کی فیصله وشي. مسلمانان وروړه دا هغه وعیدونه
 او اختارونه دی چه ښځوته دمیراث نه ورکونکو متعلق راغلی
 دی اوس ته د ځان سره فکر وکړه چه ته د کومی زمکې نه غله او

دانے خورے ایا په دے کښ ستاسره ستا د خوئندو حق شته او که نه؟ یا داچه ستا پلار چه کله تاته په میراث کښ پریخودله نو دهغه سره پکښ دکومے زنانه حق وو او که نه؟ دا دوه داسے اهم تیپوسونه دی چه ډیر لږ خلق به ددے په نفی کښ جواب ورکړی او په مال دولت کښ به ورسره دچا برخه نه وی پاتی شوے، او د اکثر و خلقو دا حال دے چه په زمکه کښ به ورسره ضرور دخوئندو یا دپلار دخوئندو حصه موجوده وی، لیکن دا مسلمان به ځان دجنت تهیکدار حسابوی اودا د بل چا مال خوړل به ورته دسره گناه نه ښکاری !! لهدا په هر مسلمان لارم دی چه هر حقدار ته د هغه حق ورکړی د دی دپاره چه داخرت په هغه سخته ورځ کښ پیا رسوا او مخ تورن نه شی، په هغه ورځ نه بیا مال پکاریږی او نه اولاد، اونه خپله ښځه، ((یوم لا ینفع مال ولا بنون إلا من اتی الله بقلب سلیم)) (الشعراء ۸۹) ترجمه: په دغه ورځ به مال اوځامن نفع نه رسوی مگر هغه چاته چه په روع زړه الله تعالی ته راغلے وی. همدا راز رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی ((إِنَّ مِنْ شَرِّ النَّاسِ مَنْزِلَهُ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَبْدٌ أَذْهَبَ آخِرَتَهُ بَدْنِيَا غَيْرَهُ)) (ابن ماجه عن أسامة ابن زيد) بیشکه

دقیامت پہ ورخ به دالله تعالیٰ په نزد بدترین مقام دهغه بنده وی
 چه خپل اخرت یی دبل چا د دنیا دپاره بریاد کړی وی. نو هسے
 نه چه ته هم دخپل اولاد دپاره خپل اخرت تباہ کړی.

مهر نه ورکول

دمهر په معامله کی هم دښځی سره له هری خوا زیاتے کیږی .
 په اکثر و علائقو کی دارواج وی چه دجینی سرپرست او د هلك
 دکور خلق په یو خاصو روپو باندی متفق شی هغه ترینه واخلی
 اوییا چه کله دنکاح ترلو وخت راشی نوبیا په مهر کی زمکه
 مقرر کړی اویا د (مهر فاطمه) په نوم نورنوم مهر مقرر کړی او
 هغه مخکنی روپی ترینه دجینی پلاریا ورور ځان له واخلی او
 دے له تری هیڅ نه ورکوی او حال دا چه الله تعالیٰ فرمایي .

﴿وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتَيْنِ نَحْلَةً﴾ (الانساء ۰۰۴)

ترجمه: ښځو له دهغوی مهرونه ښه په خوشحالي سره
 ورکړي.

اود احکم پلار او خاوند دواړو ته دے اوبل طرف ته ورله

خاوند هغه زمکه تش په نوم په مهر کی مقرر کړی وی
 اوبیا یی ورله نه ورکوی لهدا ددے غریبی سره دهر طرف
 نه زیاتر وشی . اول خودا روپی که دمهر په نوم وی یاد بل
 خه په نوم داصرف ددی جینی حق دے په پلار لارم دی چه
 داهغی له ورکړی ، ددی خوړل حرام دی ، خکه کله چه
 خوک یوه خور یا لور غټه کړی اوبیا یی په ښه اسلامی
 طریقہ سره واده کړی دهغی متعلق رسول الله صلی الله
 علیه وسلم فرمایي

(من کان له ثلاث بنات أو ثلاث أخوات أو بنتان أو اختان
 فأدبهن وأحسن إليهن وزوجهن ، فإنه الجنة)
 (ابوداؤد، صحیح الترغیب للالبانی رقم ۱۹۷۳)

دچاچه دری لونړه یا دری خوئندی یا یی دوه لونړه یا دوه خوئندی
 وي او هغوی ته یی ښه ادب او ښوده او ښه یی ورسره او کړه اوبیا
 یی چا ته په نکاح ورکړی ، نو ددی سړی لپاره جنت دے- او په یو
 بل روایت کی راغلی

(من عال جاريتين حتى تبلغا ، جاء يوم القيامة أنا
 وهو كهاتين) (وضم أصابعه) (رواه مسلم)

چاچه ددوؤ جینکو سرپرستی او تربیت اوکړو تر دی چه هغه لوي شوی نودا به په قیامت کښی زما سره داسی وی [په دی وخت] پیغمبر صلی الله علیه وسلم گوتی یو ځای کړی - یعنی زما سره به په جنت کی یو ځایی اوسیری،

ددی په شان نور ډیر احادیث دی چه دهغوی نه معلومیری چه څوک ددوؤ جینکو ښه تربیت اوکړی اوبیا یی په شرعی طریقې سره چا ته واده کړی نور رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي چه زما سره به ددوؤ گوتو په شان یو ځای په جنت کی اوسیری ،

لیکن افسوس چه دنن وخت مسلمانانو په یو څو روپو دا عظیم اجر او ثواب شاته غورزولې دے اولږه دنیا یی اسره کړی ده، نو پلاریا ورور له دا جائز نه دی چه خپله لور یا خور دغوا اوبزې په شان خرڅه کړی بلکه شرعی طریقه داده چه دجینی دورکولو په وخت او دمهر معلومولو په وخت دهغه نه تپوس وشي، او دهغه په مشوره دنکاح انتخاب وشي او مهر مقرر کړې شي، او دمهر د اخیستلو نه روسته هغه ټول هم دغه جینی ته حواله کړې شي بیا دهغه خپله خوښه ده چه پلار لره یی ورکوی یا خاوند له اویایی دخپل ځان سره ساتی . پاتی شو هغه خاوند چه دنکاح په

وخت کنښ ښځی له په مهر کی زمکه، روپی، یاسره زرمقرر کړی او بیا یی ورله نه ورکوی نو دغه سړی خویو د دی ایت مخالفت او کړوپه کوم کی چه الله تعالی ښځو له دمهر ورکولو حکم کړی دے اوبل طرف ته رسول الله صلی الله علیه وسلم د داسی سړی متعلق فرمایلی دی

(أَيْمَارْجُلُ تَزَوُّجِ امْرَأَةٍ عَلَى مَا قَلَّ مِنَ الْمَهْرِ أَوْ كَثُرَ، لَيْسَ فِي نَفْسِهِ أَنْ يُوْدِيَ إِلَيْهَا حَقَّهَا، خَدَعَهَا فَمَاتَ وَلَمْ يُوْدِ إِلَيْهَا حَقَّهَا، لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ زَانٌ) (الطبراني صحيح الترغيب للالباني) (۱۸۰۷) کوم یو سړی چه په لگ یا ډیر مهر یوه ښځه په نکاح واغستله او په زړه کی یی ددی مهر ادا کولو نیت نه وو، او د هوکه یی ورسره کوله، تردی چه دا سړی مړ شو او ددی ښځی دغه حق یی نه وو ادا کړی، نو داسی به ورځ په قیامت الله تعالی ته دیو زناکار په صفت کی پیش کیږی.

دښځو بدلول

یو د هغه غلطو اوجاهلی رواجونو نه چه په مسلمانانو کی او خاص په پښتنو کی عام شوی دے هغه دښځو بدل دے، او هغه دا چه یو سړی دبل سره دا لوظ او معاهده او کړی چه څه به

خپله لور یا خور ستاځوئ یا وروړله در کوم په دے شرط چه ته به
 خپله لور یا خور زما ځوئ له راکوے یاد دے په مثال نور
 صورتونه، دا کار د شریعت مکمل خلاف دے

ځکه چه په بخاری او مسلم، کنب د عبد الله ابن عمر رضی الله
 عنهما نه حدیث نقل دے هغه فرمایئ، چه

(نهی رسول الله صلی الله علیه وسلم عن الشغار):

ترجمه: پیغمبر د بنځو د بدلون نه منع کړے ده. امام نووی فرمایئ:
 اجمع العلماء علی انه منهی عنه، ټول علماء په دی متفق دی چه
 دا قسم نکاح ناجائز دے او منع ترینه شوے ده. او په دی کنب
 بعضی خلق دمخکنب نه په بدل معا هده او کړی لیکن دنکاح
 تر لویو په وخت کنب هرے یوے جینی له یو څه مهر مقرر کړی، اول
 خو د دے متعلق په سنن ابوداؤد کنب حدیث راغلے چه: ان
 العباس ابن عبد الله ابن عباس انکح عبد الرحمن ابن الحکم
 ابنته وانکحه عبد الرحمن بنته وکانا جعلاً صداقاً. فکتب
 معاویة إلی مروان یأمره بالتفریق بینهما وقال فی کتابه
 لهذا الشغار الذی نهی عنه رسول الله صلی الله علیه وسلم.
 ترجمه: عباس بن عبد الله بن عباس او عبد الرحمن بن حکم
 یوبل له خپله لونړه په نکاح ورکړے او هر یو ورله مستقل مهر هم

مقرر کړې وو، نو معاویه رضی الله عنه مروان بن حکم (د مدینه والی) ته خط راولیرلو او حکم یی ورته پکښ کړې وو چه د دغونکاح گانو جدائی راولی فسخ یی کړی او ورته یی ویلی وو چه دا خو هم هغه شغار (بدل) دے دکوم نه چه پیغمبر منع کړې ده، دویم داصرف هسی حيله او اسلام سره چل ول دے

ځکه چه اصلی اتفاق په بدل شوی وی او دا وروسته مهر مقررول دشرعی حکم حلیه او شکل بدلول مقصد وی. البته دلته به یو سوال دچا ذهن ته راځی او هغه داچه دشغار تعریف او وضاحت په اکثر و احادیثو کښ داسے شوی دے. ((ولیس بینهما صداق)) یعنی دکوم بدلون نه چه پیغمبر منع کړه هغه خو هغه بدلون دے چه په هغه کښ د دواړو جینکو مهر نه وی مقرر شوی، جواب دادے چه دا وضاحت دحدیث د راوی سالم له طرف نه شوی دے پیغمبر نه دے کړې او دمخکی ذکرشوی حدیث نه معلومیرې چه داسی قسم تعریف دبدل صحیح نه دے او دا راوی پکښ خطاشوی دے. بل ټولو خلقو ته معلومه ده چه ددے بدلون په نتیجه کښ بیا ددواړو جینکوسره څومره زیاتے کیږی، که دیوے سره خواخی یا سخرخلاف وی او جنگونه ورسره کوی نو د دے

جینی د پلار کورنۍ د دے بدل د هغه بلے جینی نه اخلی او په نتیجه کښ په دواړو خپل کورونه او ژوند گډوډ او مصیبت شی، د دے بحث نه مونږ ته دا هم معلومه شوه چه په روغه جوړه او بدو کښ کومه جینی ورکول کیږی هغه هم یو ناروا او حرام کار دے، ځکه چه هغه پر چاره د جوړه لپاره دغوا اوبز په شاته ورکول کیږی او بیا چه په هغه کور کښ دهغه کوم بد حال وی هغه هم د چانه پټ نه دے !!

لهذا مسلمان ته پکار دی چه کله د بدل اوهر یو کار د حرام والی نه خبر شی نو دهغی نه ځان وساتی. په اخر کی د الله تعالی نه سوال کوو چه مونږ ته په قرآن او په سنت د عمل کولو توفیق را کړی او د حق تابعداری مونصیب کړی. انه ولي ذالك والقادر علیه -

اللهم ارنا الحق حقاً وارزقنا اتباعه وارنا الباطل باطلاً وارزقنا اجتنابه ،

وصلی الله علی نبینا محمد وآله وصحبه وسلم .

تم بعون الله تعالی

۲ ۱ ۱ ۱ ۱۴۲۲ مساءً ليله الجمعة ،